

Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság
9.K.31.823/2015/9-I.

Alkotmánybíróság
Budapest
Pf. 773.
1535

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	III / 3018-0 / 2015
Érkezett:	2015 OKT 07.
Példány:	1
Melléklet:	1 db
Kezelőiroda:	1

A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a személyesen eljáró [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] § [REDACTED] i [REDACTED]
[REDACTED] e [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] alperes ellen anyakönyvi ügyben
hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében - mint a
Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 9.K.31.823/2015. számon indult ügy
bírója - az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1)
bekezdése alapján kezdeményezem, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Polgári
Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és
felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptké.)
2014. március 15. napjától hatályos 30. § (1) bekezdése „a gyermek 2010. január 1. és 2010.
december 31. között született, és” szövegrészének alaptörvény-ellenességét, és -
figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglaltakra -

- azt semmisítse meg, továbbá

- rendelje el annak általános alkalmazási tilalmát a jelen és valamennyi, bármely bíróság előtt
folyamatban lévő ugyanilyen ügyben [6/2014. (II. 26.) AB határozat], avagy

- rendelje el annak egyedi ügyben történő alkalmazhatatlanságát.

A bíróság tájékoztatja az Alkotmánybíróságot arról, hogy az I. és II. rendű felperesek hasonló
tényállás mellett (elsőszülött gyermekük anyakönyvezése ügyében) alkotmányjogi panaszt
terjesztettek elő a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 22.K.32.767/2013/8. számú
ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 1.Kf.650.071/2014/4. számú jogerős ítélete
alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt, melynek elbírálása jelenleg - a 2015. június
29-én érkezett IV/1158-3/2015. számú értesítés szerint - az Alkotmánybíróság előtt
folyamatban van.

I.

Az I. és II. rendű felperesek 2010. április 2. napján az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról
szóló 2008. évi XLV. törvény (a továbbiakban: Kjnp.) 36/E. § (1) bekezdés a) pontja alapján
élettársi kapcsolatuk bejegyzését kérték az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába.
Kérelmük - a Kjnp. 36/E. § (5) bekezdésében foglaltakra figyelemmel - kiterjedt születendő
közös gyermekeik családi nevére is, melyet [REDACTED] vezetéknevével határoztak meg. A
kérelemben foglaltak alapján eljáró közjegyző-helyettes a 2010. április 19. napján jogerőre

emelkedett 11041/Ü/384/2010/1. számú végzésével a felek nyilatkozatait [REDACTED] nyilvántartási szám alatt rögzítette az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásában.

A nyilatkozatok nyilvántartásba vételének időpontjában a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 35. § (4) bekezdése apasági vélelmet keletkeztetett azon személy vonatkozásában, akivel a házassági kötelékben nem álló anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt a közjegyző által vezetett Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása által igazolt élettársi kapcsolatban élt.

A II. rendű felperes 2015. március 3-án világra hozta a felek [REDACTED] utónevű gyermekét, akit az alperes a 2015. március 6. napján kelt [REDACTED] számú születési anyakönyvi kivonattal - a felek Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába bejegyzett akaratnyilvánításával ellentétben - az apa feltüntetése nélkül, az anya vezetéknévvel anyakönyvezett. Eljárásának alapját az képezte, hogy a Ptké. 30. § (1) bekezdése fenntartotta a Csjt. 112. § (1) bekezdésével hatályba léptetett korábbi korlátozást, mely abban állt, hogy a Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról szóló 2010. évi XLII. törvénnyel összefüggésben szükséges törvénymódosításokról és egyes iparjogvédelmi tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CXLVIII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 5. §-a 2011. január 1-jével hatályon kívül helyezte a Csjt. 35. § (4) bekezdését, a Tv. 4. §-a pedig megfosztotta a felek szabályozott élettársi kapcsolatát az apaság vélelmétől, akként, hogy azt csak a 2010. január 1-je és 2010. december 31-e között született gyermekek vonatkozásában tartotta fenn.

Mindezek okából az I. rendű felperesnek apasági nyilatkozatot kellett tennie annak érdekében, hogy gyermeke - a felek korábban már rögzített, az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásában a nyilatkozattétel óta és jelenleg is változatlanul szereplő akaratnyilvánítása szerint - az apa nevével kerüljön anyakönyvezésre, melynek megtörténte után az alperes 2015. március 10. napján a korábbi születési anyakönyvi kivonatot érvénytelenítette, és kiállította az apa családi nevét tartalmazó [REDACTED] számú születési anyakönyvi kivonatot.

A felperesek keresetet terjesztettek elő az anyakönyvi bejegyzés ellen, melyben a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 155/B. §-a alapján a per tárgyalásának felfüggesztését és a Ptké. 30. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása céljából az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését kérték a bíróságtól.

II.

A bíróság az ügyben felmerült jogkérdés megítélése során alkalmazandó jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét észlelte, az alábbiakra tekintettel.

A Csjt. 2009. július 1-je és 2010. december 31-e közötti időszakban hatályos 35. § (4) bekezdése alapján, ha az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt nem állt házassági kötelékben, a gyermek apjának kell tekinteni azt a férfit, aki az anyával a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt a közjegyző által vezetett Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása által igazolt élettársi kapcsolatban élt.

Ezt a rendelkezést a Csjt.-nek a Tv. 4. §-a által 2011. január 1-jével hatályba léptetett 112. § (1) bekezdése akként változtatta meg, hogy ha a gyermek 2010. január 1-je és 2010. december 31. között született, és az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt nem állt házassági kötelékben, a gyermek apjának kell tekinteni azt a férfit, aki az anyával a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt a közjegyző által vezetett Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása által igazolt élettársi kapcsolatban élt.

Egyúttal a Tv. 5. §-a rögzítette, hogy 2011. január 1-jével hatályát veszti Csjt. 35. § (4) és (5) bekezdése.

A Ptké. perbeli időszakban hatályos és alkalmazandó 30. § (1) bekezdése értelmében, ha a gyermek 2010. január 1. és 2010. december 31. között született, és az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt nem állt házassági kötelékben, a gyermek apjának kell tekinteni azt a férfit, aki az anyával a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt a közjegyző által vezetett Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása által igazolt élettársi kapcsolatban élt.

A Kjnp. 2010. január 1-je és 2010. december 31-e között hatályos 36/E. § (5)-(6) bekezdései kimondták, hogy az élettársak közös kérelmére az élettársi nyilvántartás tartalmazza az élettársak nyilatkozatát a születendő közös gyermekeik családi nevérol. Az élettársi nyilvántartás közhitelesen tartalmazza az élettársaknak a (4) bekezdés b)-e) pontjaiban foglalt adatait és az (5) bekezdésben meghatározott nyilatkozatot.

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) I. cikke szerint:

- (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.
- (2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.
- (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az Alaptörvény II. cikke kimondja, hogy az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.

Az Alaptörvény VI. cikk (1)-(2) bekezdései értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok

megismeréséhez és terjesztéséhez.

Az Alaptörvény XV. cikk (1)-(2) bekezdései alapján a törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése szerint Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 8. Cikke az alábbiakat tartalmazza:

1. Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.
2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.

A Ptké. 30. §-ához fűzött indokolás szerint az apasági jogállást keletkeztető tények kapcsán azért szükséges néhány átmeneti szabályt rögzíteni a törvényben, mert az apasági vélelmet keletkeztető tények vonatkozásában figyelemmel kell lenni a Csjt. olyan korábban hatályon kívül helyezett szabályozására is, amelynek joghatása a későbbiekben is fennáll. Korábban az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása által igazolt élettársi kapcsolatban élő férfi, a nő élettársa gyermekének apjává válhatott. A Csjt. 36. §-ában az apasági vélelmek között utal az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásán alapuló vélelemre is, tekintettel arra, hogy a 2010. január 1. és 2011. január 1. között az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába bejegyzett élettársi kapcsolat is apasági vélelmet keletkeztetett. A Csjt. hatályon kívül helyezett 35. § (4) és (5) bekezdése alapján, ha az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt nem állt házassági kötelékben, a gyermek apjának kellett tekinteni azt a férfit, aki az anyával a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt a közjegyző által vezetett Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása által igazolt élettársi kapcsolatban élt, kivéve ha az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő alatt több férfival élt az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása által igazolt élettársi kapcsolatban. A Ptk. erre vonatkozó rendelkezést nem tartalmaz, ugyanakkor továbbra is indokolt annak a szabálynak a fenntartása, ami a korábbi Csjt. módosítás átmeneti szabályai között is megtalálható, figyelemmel arra, hogy továbbra is fennállhatnak azok a szülői státuszok, amelyek 2010-ben ily módon keletkeztek.

A bíróság álláspontja szerint azonban azzal, hogy a jogalkotó a Ptké. 30. § (1) bekezdésében az apasági vélelem keletkezéséhez az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába bejegyzett

élettársi kapcsolatból született gyermekek születési idejére vonatkozó - a Csjt. 112. § (1) bekezdésével felállított - korlátozást rögzített, az emberi méltóságot sértő, indokolatlanul hátrányos megkülönböztetést tett azon személyek esetében, akik 2010. január 1-je és 2010. december 31-e között az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása által igazolt élettársi kapcsolatot létesítettek, és az ebben az időszakban rendelkezésre álló törvényi lehetőséggel élve - a Kjnp. 36/E. § (5) bekezdése alapján - az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásában születendő közös gyermekeik családi nevét is meghatározták, azonban ezen kapcsolatukból csak 2010. december 31-e után született gyermekük.

A perbeli esetben ugyanis az egymással élettársi kapcsolatot létesítő felek a fentebb ismertetett jogszabályok által biztosított jogukkal élve párkapcsolatuk Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába történt bejegyzésekor apasági vélelmet keletkeztető kapcsolatot létesítettek egymással, melyben kifejezetten meghatározták születendő gyermekeik családi nevét is. Az a körülmény, hogy ezen folyamatosan, változatlanul fennálló kapcsolatukból 2010. december 31. napjáig nem származott gyermek, nem annulálhatja a felek azon jogát, hogy ugyanúgy igényt tartsanak a kapcsolatuk Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába történt bejegyzése által jogszerűen keletkeztetett, a bejegyzéssel a törvény erejénél fogva megszerzett, alkotmányosan védett jogaikra (apasági vélelem, születendő gyermekek nevének meghatározása), mint azok a párok, akik velük teljesen azonos módon szabályozták kapcsolatukat, gyermekük azonban már 2010-ben megszületett. A bíróság megítélése szerint a felek ezen, magán- és családi élet körébe tartozó szerzett jogai alkotmányos védelem alatt állnak, azokat a jogalkotó utólag nem vonhatja el tőlük. A törvény által keletkeztetett apasági vélelem utólagos elvonása sérti a felek emberi méltóságát, mivel negatív értéktételeket hordoz magában: a felek azon szabályozott élettársi kapcsolatát, melyből 2010. december 31-ig nem származott gyermek, alacsonyabb rendűnek, állami „elismerésre” kevésbé érdemesnek tekinti, mint az olyan - ugyancsak szabályozott - élettársi kapcsolatot, melyet 2010. december 31-ig gyermekáldás is kísért.

A bíróság rámutat arra is, hogy a felperesek emberi méltósága számára további sérelmet jelentett az ügyben az, hogy annak ellenére, hogy a Kjnp. nyilatkozatuk megtételekor hatályos 36/E. § (5) bekezdése alkalmazásával - a (6) bekezdésben biztosított közhitelességre is figyelemmel - előzetesen rendelkeztek születendő gyermekeik családi nevről, az I. rendű felperesnek mégis apasági nyilatkozatot kellett tennie ahhoz, hogy a III. rendű felperes törvényesen a korábban már meghatározott - apai - családi nevet viselhesse. A kapcsolatból született gyermek „törvényesítéséhez” előírt apasági elismerő nyilatkozat megtételének kötelezettsége a felek számára - az emberi méltóság sérelmén túl - megalázó bánásmódot jelentett, figyelemmel arra, hogy korábban tett és a közhiteles nyilvántartásba változatlanul bejegyzett nyilatkozatuk ellenére újabb, hatósági eljárást igénylő (elismerő) nyilatkozatot követelt meg az apától ahhoz, hogy születendő gyermekeik az általuk korábban már meghatározott családi nevet viselhessék, tehát annak ellenére kényszerítette a szülőket ezen eljárás lefolytatására, hogy a felek előzetesen megfelelőképpen gondoskodtak születendő gyermekeik vonatkozásában ennek elkerüléséről.

Az alperes által alkalmazott jogszabályi rendelkezés ezért emberi méltóságot sértő, megalázó, valamint indokolatlan és önkényes beavatkozást jelent a felperesek magán- és családi életébe,

azzal, hogy szabályozott párkapcsolatukat fosztja meg a korábban hozzá kapcsolódó apasági vélelemtől.

A jogalkotó továbbá a fenti jogszabályi korlátozás utólagos felállításával az I. és II. rendű felperesek élettársi kapcsolatának Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába való rögzítése útján, a 2010. április 19-én jogerőre emelkedett bejegyzés ténye által létrehozott apasági vélelmet, és a bejegyzéshez fűződő további joghatást (gyermek családi nevének meghatározása) akként vonta el a felektől, hogy más, velük összehasonlítható helyzetben lévő párok számára biztosította az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába való bejegyzéshez fűződő joghatásokat, pusztán a szerint téve különbséget a két csoport között, hogy a kapcsolatból származó gyermek születési időpontja 2010. január 1. - 2010. december 31. közé esik-e avagy sem. A bíróság álláspontja szerint ezen hatályos jogi szabályozás diszkriminatív, mert a fentebb kifejtettek szerint az azonos időben, azonos módon szabályozott párkapcsolatokból származó gyermekek születésének időpontjához, és nem pedig a felek - azonos tartalmú - nyilatkozattétele Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába való bejegyzésének időpontjához köti az apasági vélelem további fennálltát. Nincs ugyanis objektív, ésszerű indoka annak, hogy a párkapcsolat Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába való bejegyzéséhez fűződő apasági vélelem miatt kizárólag az adott időszakban született gyermek, mint többletkövetelmény teljesítése esetén illeti meg a feleket, és az miért nem terjed ki azokra is, akik szintén a fenti időszakban létesítettek szabályozott párkapcsolatot, gyermekük azonban csak 2010. december 31-e után származott ezen kapcsolatból.

A bíróság a fentieken túlmenően utal továbbá arra is, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjoga szerint a jogalkotó által a magán- és családi élet gyakorlása terén alkalmazott indokolatlan korlátozás az Egyezmény 8. Cikkében foglaltakat - és ezáltal az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését - is sérti.

III.

Mindezek alapján a bíróság úgy vélte, hogy az előtte folyamatban lévő 9.K.31.823/2015. számú perben, melynek tárgya anyakönyvi ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata, az alkalmazandó jog - a Ptké. 2014. március 15. napjától hatályos 30. § (1) bekezdésének „a gyermek 2010. január 1. és 2010. december 31. között született, és” szövegrésze - az Alaptörvény I. cikk (1)-(3) bekezdéseivel, II. cikkével, III. cikk (1) bekezdésével, VI. cikk (1)-(2) bekezdéseivel, XV. cikk (1)-(2) bekezdéseivel és Q) cikk (2) bekezdésével ellentétes, ezért a per tárgyalásának a Pp. 155/B. § (1) bekezdése alapján történt felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte.

Budapest, 2015. év szeptember hó 24. napján

bíró

